

Afrykański pomór świń

- co powinniśmy wiedzieć ?

ISBN 978-83-63125-93-6

Wydawca:

Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu

ul. Tadeusza Maderskiego 3

83-422 Nowy Barkoczyn

www.podr.pl

Opracowanie: Maria Gwizdała

Skład komputerowy: Grażyna Szulist

Wszystkie prawa zastrzeżone. Kopiowanie, przetwarzanie i rozpowszechnianie bez zgody PODR w Lubaniu lub autora publikacji jest zabronione.

Lubań, 2017 r.

Afrykański

Pomór

Świń

Opracowała: Maria Gwizdała

PODR w Lubaniu

Lubań, 8.02.2017 r.

AFRYKAŃSKI POMÓR ŚWIŃ

– co powinniśmy wiedzieć ?

Afrykański pomór świń to **bardzo groźna i wysoce zaraźliwa choroba wirusowa świń i dzików, na którą ludzie nie są wrażliwi. Nie stanowi ona w żadnym wypadku zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi.**

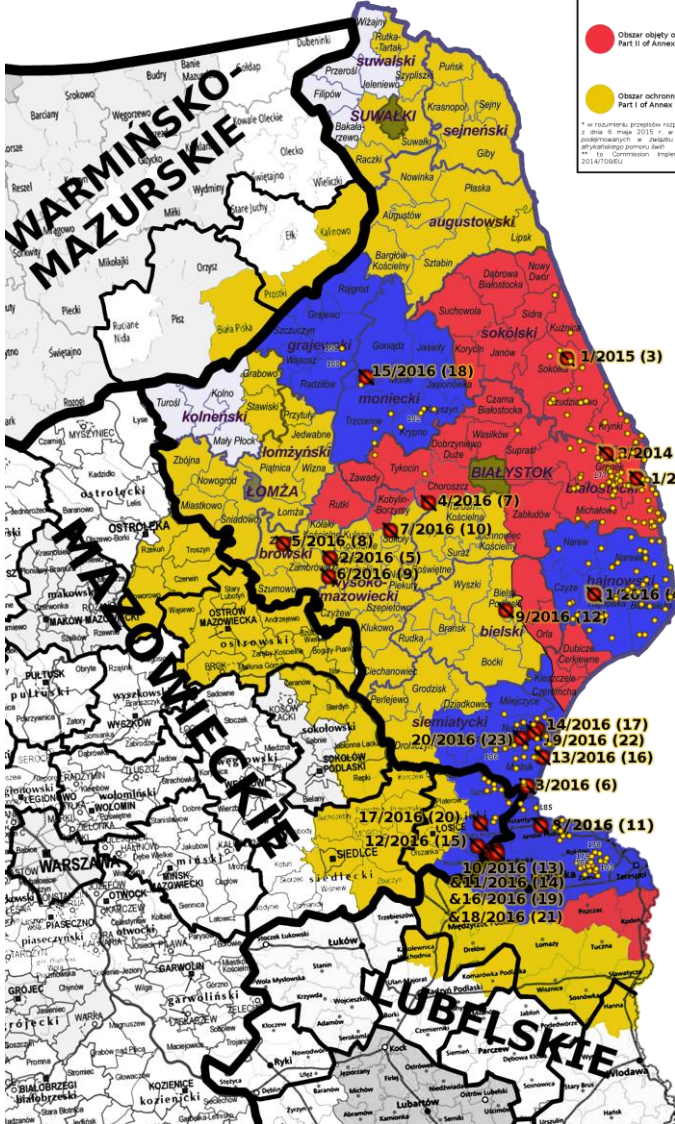
W Polsce, pierwszy przypadek ASF został potwierdzony u znalezione-go 800 metrów od granicy z Białorusią padłego dzika, w dniu 14 lutego 2014 r., w miejscowości Grzybowszczyzna, gm. Szadziałowo pow. sokólski woj. podlaskie. Do 31 stycznia 2017 r. zlokalizowano 198 przypadków ASF u dzików. Pierwsze ognisko u świń wystąpiło 21.07.2014 r. Dwa następne ogniska były zlokalizowane w woj. podlaskim, oddalone ok. 9 km do granicy z Białorusią, w gospodarstwach małych, przydomowych, nieprzestrzegających zasad bioasekuracji. W 2016 r. doszło do dalszej eskalacji ognisk ASF u świń, od czerwca do końca września, zanotowano 20 nowych ognisk. Łącznie, od początku wystąpienia tego zjawiska w Polsce, zlokalizowano i zlikwidowano zgodnie z procedurami 23 ogniska.

Stan na dzień / data as of*
23.01.2017

Legenda/Legend:

- ognisko ASF u świni / ASF outbreak in pigs
- przypadek ASF u dzikiej / ASF case in wild boar
- Obszar zagrożenia¹⁾ / Part III of Annex **
- Obszar objęty ograniczeniami¹⁾ / Part II of Annex **
- Obszar ochrony¹⁾ / Part I of Annex **

* w rozumieniu przepisów rozporządzenia MRRW z dnia 6 marca 2015 r. w sprawie środków zapobiegawczych w zakresie występowania afektywnej choroby świń (aAfC) ** 10 Commission Implementing Decision 2014/709/EU

Drogi szerzenia i rozprzestrzeniania się wirusa

Wirus afrykańskiego pomoru świń rozprzestrzenia się i przenosi tylko drogą mechaniczną. Nie szerzy się drogą powietrzną. Oznacza to, że drogą powietrzną nasze stado się nie zarazi. Świnie zarazić się mogą od chorego lub padłego zwierzęcia, bądź przez przeniesione wirusy do stada z paszą, słomą lub inną ściółką, poprzez środki transportu, urządzenia i narzędzia, inne zwierzęta (psy, koty, gryzonie) albo przez człowieka.

W Polsce dotychczas najważniejszym powodem szerzenia się ASF w populacji świń są dziki i człowiek. Przyczyny wystąpienia ognisk w roku 2016 Państwowy Instytut Weterynaryjny określił na:

- nielegalny handel chorymi świniami,
- wprowadzenie do gospodarstwa tkanek (tusz) dzików lub świń zakażonych wirusem (przerób w gospodarstwie, masarze właścicielami chlewni),
- bezpośredni kontakt między ludźmi i sprzętem z gospodarstw zanieczyszczonych wirusem a gospodarstwami wolnymi,
- zanieczyszczoną wirusem słomę,
- bezpośredni kontakt świń z chorującymi dzikami lub ich odchodami.

Objawy wystąpienia Afrykańskiego Pomoru Świń

Choroba w stadzie objawia się następująco:

- a) wysoka gorączka w okresie inkubacji (4-5 dni od zarażenia, najczęściej nie zauważana przez hodowców bo w tym czasie zwierzęta mają prawie normalny apetyt),
- b) liczne upadki świń i dzików,
- c) zasinienia skóry, uszu, brzucha, boków ciała, liczne wybroczyny, duszności, wypływy z worka spojówkowego i spieniony wypływ z nosa wymioty i biegunka często krwista,
- d) objawy nerwowe w postaci podniecenia, drgawek mięśni, skurczów klonicznie-tonicznych, ronienia.

Każdy kto zauważy podobne objawy jest zobowiązany do natychmiastowego zgłoszenia podejrzenia wystąpienia choroby zakaźnej do Powiatowego Lekarza Weterynarii, bezpośrednio bądź za pośrednictwem lekarza opiekującego się gospodarstwem lub właściwego miejscowego organu samorządu terytorialnego (wójta, burmistrza).

Po dokonaniu zgłoszenia czekamy na przybycie lekarza weterynarii, wstrzymujemy się od wywożenia, zbywania produktów z gospodarstwa,

w szczególności zwierząt, mięsa, zwłok, środków żywienia zwierząt, wody, ściółki, odchodów, także materiału biologicznego (nasienia, komórek jajowych, zarodków) oraz uniemożliwienia dostępu osobom postronnym. Podejrzane zwierzęta pozostają w miejscu gdzie przebywały, powinniśmy tylko zapewnić im paszę i wodę do picia. Po przybyciu lekarza jesteśmy zobowiązani do pełnej z nim współpracy i stosujemy się do wszystkich jego zaleceń. Choroba na dzisiaj jest nieuleczalna i nie leczy się jej. Po potwierdzeniu obecności wirusa ASF w stadzie, stado ulega likwidacji i utylizacji zgodnie z obowiązującymi procedurami, a w gospodarstwie wdrażane są stosowne procedury oczyszczania i dezynfekcji. **Rolnik otrzymuje pełne odszkodowanie za zlikwidowane stado oraz zutilizowane pasze, ścióły.** Rolnik może wznowić produkcję świń po 3 miesiącach, pod warunkiem, że w wyznaczonych okręgach nie wystąpią nowe ogniska, a gospodarstwo spełni wszystkie warunki zabezpieczenia przeciwozootycznego (bioasekuracji).

Ochrona naszych stad przed tą chorobą nie jest prosta, bo składa się na nią jak widać wiele składników. Hodowca musi być świadomy zagrożeń i przede wszystkim stosować zasady bioasekuracji.

Zabezpieczenia przeciwozootyczne w gospodarstwach

I POZIOM – obowiązuje na całym terenie Polski, wszystkie gospodarstwa utrzymujące zwierzęta gospodarskie w celu umieszczenia na rynku tych zwierząt lub produktów pochodzących z tych zwierząt lub od tych zwierząt.

Podstawa prawna – rozporządzenie MRiRW z dnia 18 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych, jakie muszą spełniać gospodarstwa w przypadku, gdy zwierzęta lub środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego pochodzące z tych gospodarstw są wprowadzane na rynek (Dz. U. z 2003 r, Nr 168, poz. 1643).

Wymagania weterynaryjne

1) W gospodarstwie powinny znajdować się:

- a) wydzielone miejsce do składowania środków dezynfekcyjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,
- b) wydzielone miejsce do składowania obornika,
- c) miejsce zapewniające właściwe warunki do przetrzymywania produktów leczniczych weterynaryjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,
- d) odzież i obuwie przeznaczone tylko do obowiązkowego użycia w gospodarstwie,

e) maty dezynfekcyjne w liczbie zapewniającej zabezpieczenie wejść i wjazdów do gospodarstwa w przypadku wystąpienia zagrożenia epizootycznego,

f) środki dezynfekcyjne w ilości niezbędnej do przeprowadzenia doraźnej dezynfekcji,

g) tablice z napisem "Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony" zamieszczone przy wejściach do budynków, w których utrzymywane są zwierzęta,

2) Budynki, w których utrzymywane są zwierzęta, powinny być:

a) zabezpieczone przed dostępem zwierząt innych niż utrzymywane w gospodarstwie,

b) utrzymywane w czystości.

II POZIOM – obowiązuje wszystkie gospodarstwa utrzymujące świnie na obszarach wskazanych w załączniku do decyzji wykonawczej Komisji 2014/709/UE – obszar ochronny (żółty), obszar objęty ograniczeniami (czerwony), obszar zagrożenia (niebieski).

Podstawa prawna – rozporządzenie MRiRW z dnia 6 maja 2015 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń (Dz. U. poz. 711).

Wymagania weterynaryjne

1) W gospodarstwie:

a) świnie utrzymuje się w sposób wykluczający kontakt z wolno żyjącymi dzikami,

b) posiadacz świń sporządza spis posiadanych świń, z podziałem na prosięta, warchlaki, tuczniki, lochy, loszki, knury i knurki, oraz bieżące aktualizowanie tego spisu,

c) świnie karmi się paszą zabezpieczoną przed dostępem zwierząt wolno żyjących,

d) maty dezynfekcyjne wykłada się odpowiednio przed:

- wjazdami i wejściami do gospodarstw, w których są utrzymywane świnie oraz wyjazdami i wyjściami z tych gospodarstw,

- wejściami do pomieszczeń, w których są utrzymywane świnie, i wyjściami z tych pomieszczeń,

- utrzymuje się je w stanie zapewniającym skuteczności działania środka dezynfekcyjnego,

e) osoby mające kontakt z dzikami stosują środków higieny niezbędne do ograniczenia ryzyka szerzenia się afrykańskiego pomoru świń, w tym odkażanie rąk i obuwia,

f) oczyszcza się i odkaża na bieżąco narzędzia oraz sprzęt wykorzystywany do obsługi świń,

2) Na terenie gospodarstwa obowiązuje zakaz:

a) wnoszenia i wwożenia zwłok dzików, tusz dzików, części tusz dzików i produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego pochodzących z dzików oraz materiałów i przedmiotów, które mogły zostać skażone wirusem afrykańskiego pomoru świń,

b) wykonywania czynności związanych z obsługą świń przez osoby, które w ciągu ostatnich 72 godzin uczestniczyły w polowaniu na zwierzęta łowne lub odłowie takich zwierząt,

c) oczyszczanie i odkażanie, a w razie potrzeby dezynsekcja środków transportu, które były użyte do przemieszczenia świń lub produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego utrzymywanych ze świń.

III POZIOM – obowiązuje gospodarstwa, w których utrzymywane są świnię na obszarach wskazanych w poniższym rozporządzeniu.

Podstawa prawna – rozporządzenie MRiRW z dnia 3 kwietnia 2015 r. w sprawie wprowadzenia „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń” na lata 2015-2018 (Dz. U. poz.517).

Wymagania weterynaryjne

1) w gospodarstwie w którym świnię są utrzymywane w systemie otwartym gospodarstwo zabezpiecza się, podwójnym ogrodzeniem, o co najmniej 1, 5 m wysokości, na podmurówce lub z wkopanym krawężnikiem,

2) wdraża się programu monitorowania i zwalczania gryzoni,

3) przeprowadza się okresowe zabiegi dezynsekcji (od kwietnia do listopada każdego roku),

4) prowadzi się rejestr środków transportu do przewozu świń, które wjeżdżają na teren gospodarstwa, oraz rejestru wejść osób do pomieszczeń, w których są utrzymywane świnię,

5) zabezpiecza się budynki, w których są utrzymywane świnię, przed dostępem zwierząt domowych,

6) świnię utrzymuje się w zamkniętych pomieszczeniach, z wyjątkiem świń utrzymywanych w systemie otwartym;

7) zapewnia się, aby:

a) osoby mające kontakt ze świniami w gospodarstwie nie utrzymywały własnych świń poza tym gospodarstwem oraz nie zajmowały się dodatkowo obsługą świń w innych gospodarstwach,

- b) do budynków, w których są utrzymywane świnie, nie wchodziły osoby postronne,
  - c) osoby przebywające w budynkach inwentarskich używały odzieży ochronnej oraz i obuwia ochronnego,
- 8) sporządza się pisemny plan bioasekuracji obejmujący:**
- a) dokumentację przestrzegania wymagań określonych w ww. rozporządzeniu,
  - b) rejestr produktów biobójczych używanych w gospodarstwie,
  - c) program czyszczenia i dezynfekcji pomieszczeń i sprzętu mającego kontakt ze świniami,
  - d) zasady używania oraz czyszczenia i dezynfekcji odzieży ochronnej i obuwia.

Na terenie województwa pomorskiego obowiązuje I poziom zabezpieczenia przeciwpizootycznego.

Sprawa zabezpieczenia stada świń przed chorobami zakaźnymi jest niezwykle istotna. Nie jest to sprawa łatwa. Hodowca obsługujący na co dzień stado i niekiedy również lekarz weterynarii, muszą przestawić się mentalnie, niejednokrotnie odciąć od dotychczasowych praktyk i zwyczajów obsługi zwierząt. Leży to jednak w interesie nas wszystkich, zarówno hodowców, lekarzy weterynarii, doradców, a także każdego konsumenta, bo dalsze rozprzestrzenianie się choroby wywierać będzie wpływ na już bardzo wrażliwy rynek krajowy, ograniczeniach w eksporcie nie mówiąc.

Apelujemy do wszystkich rolników - zachowajcie szczególne środki ostrożności

